

Liikuntatieteen päivät 6.–7.9.2023
Liikuntatieteet hyvinvoinnin lähteellä
Liikuntatiedepolitiikka

Liikuntatieteilijän näkökulma tiedepolitiikkaan

Sarianna Sipilä, dekaani
Liikuntatieteellinen tiedekunta
Jyväskylän yliopisto

TAUSTAA

- ❑ Ff, THM, FT;pääaine fysioterapia, sivuaine liikuntafysiologia. Tutkinnot LTK:sta.
- ❑ 1990-luvun alusta vuoteen 2012 useita OKM avustuksia.
- ❑ Tämän jälkeen liikuntainterventio + “kliiniset” ryhmät eivät olleet riittävästi liikuntatutkimusta.
- ❑ 2016-2020 Akatemiahanke.
- ❑ Suomen Akatemian terveyden tutkimuksen toimikunnan jäsen 2010-15.
- ❑ Suomen Akatemian STN:n jäsen 2019-21.

Liikuntatutkimuksen akatemiaohjelma

Liikuntatutkimuksen vaikuttavuutta edistetään uudella akatemiaohjelmalla

”Liikuntatutkimuksen akatemiaohjelman tavoitteena on edistää liikuntatieteellisen tutkimuksen laatua, uusiutumista ja vaikuttavuutta hyödyntämällä Akatemian tutkimusrahoitus- ja ohjelmapalveluja.

Ohjelman tarkoitus on tuottaa uutta tietoa liikunnan edistämiseksi suuntaamalla tutkimusrahoitusta korkeatasoiseen, innovatiiviseen ja monialaiseen liikuntatutkimukseen.

Liikuntatutkimus tarjoaa tutkittuun tietoon perustuvia ratkaisuja moneen yhteiskunnalliseen haasteeseen. Tutkimustietoa voidaan hyödyntää kansanterveyden parantamiseksi edistämällä fyysisen aktiivisuuden edellytyksiä sekä ehkäisemällä syrjäytymistä ja liikkumattomuutta”.

Liikuntatutkimuksen akatemiaohjelma

Ohjelman teemat määritellään kulloinkin voimassa olevan OKM:n Liikunnan tiedolla johtamisen suunta-asiakirjan mukaan. Nykyinen suunta-asiakirja on voimassa 2020–2024 ja toimii ensimmäisen tutkimusmäärärahaan pohjana.

OKM ja valtion liikuntaneuvosto on asiakirjassa määritellyt tutkimusmäärärahan suuntaamiselle seuraavat teema alueet:

- Fyysisesti aktiivisen elämäntavan edistäminen
- Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus
- Liikuntaan ja urheiluun osallistumisen lisääminen
- Huippu-urheilun tuloksellisuus ja vastuullisuus

Ohjelman tutkimushankkeiden edellytetään käsittelevän yhtä tai useampaa yllä mainituista teema-alueista. Tavoitteena on tukea erityisesti monitieteisiä ja laajoja hankkeita, joiden sovellettavuusarvo on korkea. Yhteistyö eri liikuntatutkimuksen tieteenalojen välillä katsotaan eduksi.

Akatemiaohjelmat

Akatemiaohjelma on temaattinen, tavoitteellinen ja koordinoitu kokonaisuus, jossa monimuotoisella ohjelmatoiminnalla tuetaan korkeatasoista, uudistuvaa ja vaikuttavaa tutkimusta sekä edistetään kansainvälistä ja kansallista tutkimusyhteistyötä.

Akatemiaohjelmissä voivat korostua

- nousevan tutkimusalan vahvistaminen
- yhteiskunnan haasteisiin liittyvän tutkimuksen tukeminen
- kansallinen ja kansainvälinen rahoitusyhteistyö
- suomalaisten tutkijoiden tukeminen kansainvälisessä yhteistyössä ja rahoitushauissa
- vaikuttaminen esimerkiksi kansainvälisten hakujen sisältöihin.

Akatemiaohjelmien aiheet voivat syntyä tieteen lähtökohdista ja ennakoinnin avulla yhteiskunnallisesti tärkeiksi tunnistetuista tarpeista.

Huomioita

- Korkea käsitys Suomen Akatemian prosesseista; prosessit sujuvia ja läpinäkyviä, pitkäaikainen kokemus tutkimushakemusten arvioinnista ja tutkimusohjelmista, henkilökunta ammattitaitoista, aito tahto tutkimuksen laadun parantamiseen.
- Haku yksinkertaistuu ja muuttuu läpinäkyvämmäksi.
- Selkeästi muotoiltu, vaikuttavuus/hyöty edellä.
- Teemat liikunnan tiedolla johtamisen suunta-asiakirjan mukaisia.
- Nykyinen suunta-asiakirja on voimassa 2020–2024.

- ✓ Ilmakehän muutosten tutkimusohjelma (1990-1995)
- ✓ Koulutuksen vaikuttavuus (1994-1998)
- ✓ Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimusohjelma (1995-2000)
- ✓ Ekologisen rakentamisen tutkimusohjelma (1995-1999)
- ✓ Biodiversiteettitutkimusohjelma (1997-2002)
- ✓ Mediakulttuurin tutkimusohjelma (1999-2002)

Huomioita

- Terminologia; liikuntatutkimuksen ohjelmalla edistetään liikuntatieteellisen tutkimuksen...
- Liikuntatutkimus – laaja, voisiko olla rajatumpi teema?
- Rajatumpaan teemaan useampi ja suurempi tutkimusprojekti. Ohjelman sisäinen yhteistyö tiiviimpää ja vaikuttavampaa (?).
- Jaettava valtuus pysynyt kauan saman suuruisena. Lisäinvestointi olisi paikallaan.
- Ohjelman kesto. Tutkimustulosten hyödyntämisen aikajänne on tunnetusti pitkä (10-20 vuotta).
- Ohjelman jatkuvuuden varmistaminen.
- Tulevan suunta-asiakirjan valmisteluprosessi; tulee olla avoin ja sen tulee sisältää laaja tutkijakentän kuuleminen!

Liikuntarelevantti perustutkimus ja sen asema; pieni tutkimusala tarvitsee liikuntatutkimuksen asiantuntijan paneeleihin ja toimikuntiin.

Vahva ja välittävä Suomi

Korkea osaaminen ja sivistys tulevaisuuden perustana

”Yliopistoja kehitetään sivistysyliopistomallin perusteella. Sen mukaan yliopistojen keskeinen tehtävä on kasvattaa kriittiseen ja analyyttiseen ajatteluun. Myös pienillä akateemisilla oppiaineilla on oma paikkansa suomalaisessa yliopistomaailmassa. Akateemisella tutkimuksella ja tieteellä on itseisarvo”. *Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 16.6.2023, Valtioneuvosto, 2023*

Kaikella tieteellä on ajatonta itseisarvoa, mutta sillä voi olla myös ajallista ”välinearvoa”, ts. hyötyä. (Prof. Kimmo Kaski Suomalaisen Tiedeakatemian esimies). <https://acadsci.fi/ajankohtaista/blogi/tieteen-tila-ja-hyoty>

”Arvo vs. hyöty/sovellettavuus”

Tiede luo yhteiskunnalle sekä arvoa että hyötyä!

Perustutkimusta tähtää uuteen tietoon ja ymmärrykseen aiheesta, johon ei liity erityistä ennakkokäsitystä tuloksen sovellettavuudesta.

Soveltava tutkimus tähtää käytännön hyötyyn ja vastaa erityistarpeeseen. Tavoitteita asettaa usein tutkimuksen rahoittaja.

Käytännöstä inspiroitunut perustutkimus pyrkii molempiin (Hankonen 2019).

Consideration of use, ”hyöty/sovellettavuusarvo”

		No	Yes
Quest for fundamental Understanding, ”arvo”	Yes	Pure basic research (Bohr)	Use-inspired basic research (Pasteur)
	No		Pure applied research (Edison)

Donald Stokes (1997) Pasteur’s quadrant. Basic science and technological innovation. Washington, DC: Brookings Institution Press.

”Arvo vs. hyöty/sovellettavuus”

Tutkimuksesta käytävään keskusteluun liittyy vahvasti hyötynäkökulma ja etenkin taloudellisen hyödyn korostaminen.

Tutkimusaiheiden hyödyllisyyden perustelemisen takana on ajatus, että jokaisesta tutkimuksesta pitäisi koitua välittömästi avautuva ”hyöty”

Rahoittajat saattavat vaatia samaa: kerro ennalta, miten tuloksesi tulevat hyödyttämään yhteiskuntaa

- Mikäli tutkija tämän tietäisi, tulosten pitäisi olla tiedossa jo ennen tutkimukseen ryhtymistä.
- Jos taas tulokset tiedetään ennalta, tutkimusta ei kannata tehdä, koska se ei luo uutta tietoa/ymmärrystä.

Jos tutkimus ei perustele hyödyllisyyttään, se on hyödytöntä.

Jos tutkimus perustelee hyödyllisyytensä, se on tarpeetonta.

Liikuntatieteellinen perustutkimus on elinehto liikuntatieteelliselle soveltavalle tutkimukselle.

**Nykyinen suunta-asiakirja
on voimassa 2020–2024.**

Vaikuttamisen paikka!

**Seuraavan suunta-asiakirjan laadinnan
tulee olla avoin ja tutkijoita laajasti
konsultoiva!**

Kiitos

sarianna.sipila@jyu.fi